ואפי' במקום מדרון נמי. היינו נפטר בשבועה במקום שבני אדם רגילין להלך אח"כ מכיח עדים: **היכא דליכא ראיה.** במקום שעדים מצויין: **נייפי ראיה.** ולא יפטר בשבועה כאיפי ור' מאיר אית ליה נתקל אגוס הוא הלכך שומר שכר נמי פטור ודאיפי לית ליה: ה"ג **ור' חייא בר אבא וכו'** ולא גרסינן אלא. ומילתא באפי נפשיה מתרץ הא דרמינן לעיל דר"מ אדר' מאיר בנתקל ואמר ר' אלעזר תברא וכו' ור' חייא בר אבא פליג אדר' אלעזר ואמר לעולם חד תנא הוא ונתקל ודאי פושע הוא והכא היינו טעמא דמיפטר בשבועה: **שבועה זו תקנת חכמים.** להיפטר בה ולקמייה מפרש מאי משתבע הא פשע: **שלם לי אחסר.** פוטרו מן התשלומין כשנתקל אין לך אדם וכו' שדומג שלא יכשל ומשבר: **היכי משתבע.** לרבי חייא בר אבא אליבא דר"מ הא ודאי פושע הוא: **ואפא רבי יהודה.** לאיפלוגי ולמימר נתקל לאו פושע הוא אלא קרוב לאונס ולפשיעה ודמי לגניבה ואבידה ותקנת חכמים אין כאן אלא האי כי דייקי והאי כי דייקי: **אין גמרא כרבי מאיר.** דשניהן פטורין בשבועה שמעתי אף אני ומיהו תמיה אני דבשלמא שומר חנם משתבע דלא פשע דאמר בעלמא כר' יהודה סבירא לי דנתקל לאו פושע הוא ולאו אונס אלא שומר שכר כו': **כרסתקא.** לחבה: **זיזא.** קורה היוצא מן הכותל וכולבת לרשות הרבים: **אייפי ראיה.** ואינו נאמן בשבועה אלא בעדים: **זכיניה לך.** קניתי לך: **ותקיפו לה.** החמילו: **קלא איה לה.** אימת החמילו ואגל מי היו ושל מי היו שמא שלך היו לו קנית מומן כדמיס פחותים ולא אלגך החמילו: **דדרו באגרא.** מוט כפוף בחמלנו ונוטנו על כתפו (א) ונוטל שני בדין (ב) בשני לאחיו ונוטל בו משא בכד: **משלם פלגא.** פועל שקבל עליו להוליך מציות ממקום למקום ונשאם באותו מוט ונשבר משלם פלגא: **מאי טעמא נפיש לחד.** ולא היה להטעינו לבדו: **וזוטר לתרי.** וכיון דאינו דאוי לשני משאות דרך בני אדם להתחזק ולטוענו כאחד הלכך דמי נמי לאונס: **דדרו בדיגלא.** עץ מפולל כראשו ובוקר בו משא שני בני אדם ומכניס לאחרו בין שני פגליו ומוטל על כ' כתפיו וקורין לאותו בלשון אשכנז גבל"א ולאשו של מטה מרוך וכשעומד לפיס מניחו בקרקע: **משלם כוליה.** שפשיעה היא שהרבה במשא שני בני אדם: **שקולאי.** טוטאי משאות ותבכו ליה שלא במקום מדרון ובפשיעה אי נמי בדיגלא: **בדרך עוכים.** לפנים משורת הדין: **ואתרחום לדיקים תשמור.** סיפיה דקרא הוא:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן מקום שנהגו לזון זון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: **גמ'** פשיטא לא צריכא דטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעבדינן לך עבידתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

השוכר את הפועלי' ואמר להם להשכים ולהעריב. פי' ר"י כששכרן סתמא ואמר להם אחר שהשכירן כבר להשכים ולהעריב אבל אם התנה מעיקרא הכל לפי תנאו: פועל

ואפילו במקום מדרון נמי התינח היכא דליכא ראיה אבל היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ונפטר דתניא איסי בן יהודה אומר יאין רואה שבועות ה' תהיה בין שניהם (ג)הא יש רואה יביא ראיה ויפטר ור' חייא בר אבא א"ר יוחנן אשבועה זו תקנת חכמים היא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם המעביר חבית לחבירו ממקום למקום היכי משתבע אמר רבא שבועה שלא בכוונה שברתיה ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שכר ישלם האי כדיניה והאי כדיניה ואתא ר' אלעזר למימר אין גמרא כר"מ ומיהו תמיה אני אם יכולים זה וזה לישבע בשלמא שומר חנם משתבע שלא פשע בה אלא שומר שכר אמאי משתבע כי לא פשע נמי בעי שלומי ואפילו שומר חנם נמי הא תינח במקום מדרון שלא במקום מדרון מי מצי משתבע שלא פשע ואפילו במקום מדרון נמי הא תינח היכא דליכא ראיה היכא דאיכא ראיה ניתי ראיה ויפטר דתניא איסי בן יהודה אומר אין רואה שבועות ה' תהיה בין שניהם הא יש רואה יביא ראיה ויפטר ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחמרא בריסתקא דמחוזא ותברה בזיזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא א"ל ריסתקא דמחוזא שכיחי בה אינשי זיל אייתי ראיה [א] ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי וסבירא לן כוותיה ההוא גברא דא"ל לחבריה זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרא אזל זבן ליה לסוף אתא לקמיה א"ל זבינו לך ארבע מאה דני חמרא ותקיפו להו אתא לקמיה דרבא א"ל ארבע מאה דני חמרא תקיפי קלא אית לה למילתא זיל אייתי ראיה דמעיקרא כי מזבנת להו חמרא מעליא הוה ואיפטר א"ל רב יוסף בריה כמאן כאיסי א"ל אין כאיסי וסבירא לן כוותיה אתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא הני דדרו באגרא ואיתבר נשלם פלגא מאי טעמא נפיש לחד וזוטר לתרי קרוב לאונס וקרוב לפשיעה בדיגלא משלם כולה רבה בר בר חנן תברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב אמר ליה הב להו גלימייהו אמר ליה דינא הכי אמר ליה אין למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימייהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולה יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב אגרייהו א"ל דינא הכי אמר ליה אין וארחות צדיקים תשמור:

הדרן עלך השוכר את האומנין

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן מקום שנהגו לזון זון לספק במתיקה יספק הכל כמנהג המדינה מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכור לנו פועלין הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר הכל כמנהג המדינה: **גמ'** פשיטא לא צריכא דטפא להו אאגרייהו מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי קא משמע לן דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעבדינן לך עבידתא שפירתא אמר ריש לקיש פועל

עד שלא התחילו במלאכה. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם (ב) משום ממוסרי אמנה דאילו משהתחילו לא מוכל לחזור: **גמ' דעפא.** הוסיף על שכרן משאר פועלין: בכניסתו

מסורת הש"ס

(א) [ע' תוס' לעיל ו. ד"ה שבועה], ב) [ל"ל מנה וכו' כ"ף ולא"ש כדמה כר לב הוא], ג) [לעיל מט.], ד) [שיך לעמוד הקודם], ה) [כמ"ל: כדין], ו) [ניטין סח:], ז) [לקמן פו:].

תורה אור השלם

1 כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר ומת או נשבר או נשבה אין ראה: שבועת יי תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם: שמות כב ט - 2 למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמר: משלי ב כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלמו וכו' על כתפו ונוטלן שני בדין: (ב) ד"ה כל שלא וכו' אין בהם. נ"ב תימה דבמ' הזכב דף מט מבואר דיש בדברים משום ממוסרי אמנה:

גליון הש"ס

גמ' נשלם שלגא. עיין כ"ב דף סב ע"ב תוס' ד"ה איתמר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' זיל אייתי ראיה. נ"ב גר' הרי"ף ולא"ש ולא פשעת בה וע' במלחמות:

עין משפט נר מצוה

צו א מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ג וטור בהשגות ובמ"מ סתם עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רל פעי' ח:
ב [מיי' פ"ו מהל' שאלה הל"ג טוש"ע ח"מ סי' קפז פעי' ח]:
צז ג מיי' פ"ג מהל' שכירות הלכה ח סתג סס טוש"ע ח"מ סי' רל פעי' ח [ויסי רלד פעי' כ] וסי' ש"ה ס"ח:
צח ד ה ו מיי' פ"ג מהל' שלוחין ומשמרין הל' ט סתג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קפז פעי' כ:
צט ז מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ג סתג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רל פעי' כ:
א ח מיי' פ"ט מהל' שכירות הל' ח סתג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שלא פעי' ח:
ב ט מיי' סס טוש"ע סס פעי' כ:
ג י (מיי' סס) טוש"ע סס פעי' ח:

לעזי רש"י

גבל"א. קלשון (בגרמנית).

מוסף רש"י

צא ואמור להם כו'. שלוח לא בנו לחזור בתנאו עד שלא יתחילו המלאכה ולפסוק להם מזונות קלים (לעיל מט.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com